

INHOUD

Overzicht van de kaarten	6
Achtergronden van de oorlog	8
De Blitzkrieg	22
De luchtoorlog in Europa	40
Oorlog op de Atlantische Oceaan	50
Noord-Afrika en Italië	62
Het Oostfront	98
Het Westfront	148
De oorlog in de Pacific	174
Nasleep	242
Register	252

© 2025 Rebo Productions b.v., Noordwijkerhout, www.rebo-productions.com

Copyright © 2019 Amber Books Ltd
Oorspronkelijke titel: *World War II: Illustrated Atlas*

Tekst: Charles Catton, Charlotte Judet en Tom Broder
Vormgeving: Jerry Williams
Fotografie: TRH Pictures Ltd en Art-Tech Ltd
Kaarten: Cartographica Ltd
Vertaling: Alexander van Kesteren, Jaromir Schneider, Eric Strijbos en Jaap Verschoor
Redactie Nederlandstalige editie: Kantoor Verschoor Boekmakers / Jaap Verschoor
Opmaak: AMOS TYPO, s. r. o.

ISBN 978-90-366-4947-6

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

OVERZICHT VAN SYMBOLEN OP DE KAARTEN

xxxxx Legergroep	xx Legerdivisie	III Regiment
xxxx Leger	 Luchtmacht	II Compagnie
xxx Korps	 Pantserdivisie	I Peloton
II Artillerie	II Antitank	II Gemechaniseerde infanterie
II Genie	II Communicatie	 Marine

Twee veelvoorkomende afkortingen op de kaarten

SNLF: Special Naval Landing Forces (Speciale Marine-landingsgroepen), onderdeel Japanse leger
elts: elitetroepen

OVERZICHT VAN DE KAARTEN

Achtergronden van de oorlog

Europa, 1914	10
Europa na de vredesverdragen	11
De Grote Depressie in Europa	12
Fascistische landen in Europa	12
Politieke overeenkomsten, 1934-1935	15
Politieke overeenkomsten, 1936-1937	15
Politieke overeenkomsten, 1938-1939	15
Revolutie in China	16
De expansie van Japan	18
Hitlers annexaties	20

De Blitzkrieg

Inval in Polen	24
De Winteroorlog	25
De Schemeroorlog: Duitse en geallieerde plannen	26
De slag bij Suomussalmi	27
Denemarken en Noorwegen	29
Aanval westwaarts	30
Tankaanval door de Ardennen	32
Duinkerken: Operatie Dynamo	34
De val van Frankrijk	35
De Slag om Engeland	36
De Blitz	38

De lucht oorlog in Europa

Bombardementen, 1939-1941	42
Aanval op Keulen	45
Strategische bombardementen, 1943	46
Dambustersaanval	48
Het bombardement van Schweinfurt	49

Oorlog op de Atlantische Oceaan

Slag om de Atlantische Oceaan I	52
Slag om de Atlantische Oceaan II	54
Slag om de Atlantische Oceaan III	56
Slag om de Atlantische Oceaan IV	58
Slag om de Atlantische Oceaan V	60

Noord-Afrika en Italië

Campagne in Oost-Afrika	64
Irak, Syrië en Perzië, 1941	66
Operatie Compass	68
Operatie Sonnenblume	69
Operatie Crusader	70

Operatie Crusader: Slag bij Sidi Rezegh	71
Rommel keert terug	72
Gazala en de val van Tobroek	73
De vooravond van de strijd, 23 oktober 1942	74
El Alamein: Operatie Lightfoot	75
El Alamein: Operatie Supercharge	76
De Middellandse Zee	78
Slag bij Matapan	80
Aanval op Tarente	80
Operatie Pedestal	81
Operatie Torch	82
Britse opmars naar Tunesië	83
Kasserine-pas	84
As-nederlaag in Tunesië	85
Val van Tunis	86
Invasie van Sicilië	88
Zuid-Italië	90
Landingen bij Salerno	91
Operationele plannen, 1942-1943	92
Monte Cassino	93
Landingen bij Anzio	94
Bevrijding van Rome en opmars noordwaarts	95
Laatste gevechten in Italië	96

Het Oostfront

De Balkan	100
Duitse verovering van Griekenland en Kreta	101
Operatie Barbarossa	103
Operatie Typhoon	104
De Slag om Moskou	107
De Kaukasus	108
Sevastopol	109
Beleg van Leningrad	110
Verplaatsing van de Sovjetindustrie	112
Slag om Stalingrad	114
Russische herovering van Charkiv	115
Het Oostfront, maart 1943	116
Duitse herovering van Charkiv	117
Het Oostfront, juli 1943	119
Operatie Zitadelle	120
Slag bij Prochorovka	120
Russische opmars naar de Dnjepr	123
Bevrijding van Oekraïne en de Krim	124
Leningrad en het Karelische Front	126
Karelische Front, september-oktober 1944	127

Joegoslavië, 1941 en 1942	128
Joegoslavië, 1943	129
Operatie Bagration	131
De opstand van Warschau	132
Russische opmars in Polen	133
Russische opmars in Roemenië en Hongarije	134
De Balkan, 1944	136
Bevrijding van Griekenland	137
Opmars naar Königsberg	138
Slag om Königsberg	139
Slag om Boedapest en Wenen	141
Opmars naar de Oder	142
Slag om Berlijn, 15 april-6 mei 1945	144
Slag om Berlijn, 26 april-2 mei 1945	147

Het Westfront

Mondiale strategie, 1941-1945	150
COSSAC Plan	153
Geallieerde landingsplannen en doelstellingen D-Day	154
Uitbraakplan	156
Zak van Falaise	158
De bevrijding van Parijs	159
Invasie van Zuid-Frankrijk	160
Geallieerde opmars	161
Market Garden: de luchtlanding	162
Dropzones luchtlandingstroepen	165
1ste Luchtlandingsdivisie, landingszones	166
Ardennenoffensief	168
Tegenaanval in het Ardennenoffensief	169
Opmars naar de Rijn	171
Oversteek van de Rijn	172

De oorlog in de Pacific

Operatie Hawaï, koers van de Japanse aanvalsmacht	176
Pearl Harbor: de Japanse aanval	179
Japanse expansie	180
Invasie van Malaya	182
Verovering van Singapore	183
Aanval op de Indische Oceaan, maart-april 1942	184
Japanse invasie van Birma	187
Japanse invasie van de Filipijnen	188
Bataan en Corregidor	190
Manilla en Bataan	191
Japanse invasie van Nederlands-Indië	192
Admiraal Yamamoto's plannen om Midway te veroveren	194
Slag bij Midway	195
Slag op de Koraalzee	196
Slag bij Midway 1, 4 juni 1942	197
Slag bij Midway 2, 4-6 juni 1942	197

Amerikaanse landingen en de Slag bij Savo	198
Amerikaanse landingen	198
Guadalcanal	199
De Salomonseilanden	200
Guadalcanal, 13 november 1942	201
Guadalcanal, 14-15 november 1942	201
Operatie Cartwheel	202
Nieuw-Guinea	204
De Aleoeten	206
Chindits in Birma	207
Situatie in de Pacific tot oktober 1944	208
Aanvallen vliegdekschepen	
Centrale Pacific tot oktober 1944	209
Atol Tarawa	211
Atol Makin	211
Japanse koopvaardijroutes	212
De verliezen van de Japanse koopvaardij, 1942	213
De verliezen van de Japanse koopvaardij, 1943	213
De verliezen van de Japanse koopvaardij, 1944	213
De verliezen van de Japanse koopvaardij, 1945	213
Slag in de Filipijnenzee I	214
Slag in de Filipijnenzee II	215
Oorlog in China	216
Tweede Arakan-campagne	218
De Japanse invasie van India	219
De geallieerde herovering van Birma	221
De landingen op Saipan	222
Guam	223
Tinian	223
Situatie in de Pacific tot augustus 1945	224
Slag om de Filipijnen	226
Bevrijding van de Filipijnen	229
Geallieerde herovering van Birma	230
Landing op Iwo Jima	232
De val van Okinawa	233
Het Japanse rijk	234
Bombardementen op Japan	235
De Russische invasie van Mantsjoerije	236
Operaties tegen Japan, 1945	238
Het plan voor de geallieerde invasie	239
Nagasaki	241

Nasleep

Wapenproductie door de grootmachten, 1939-1945	244
Mobilisatie voor de oorlog, 1939-1945	244
Oorspronkelijke leden van de Verenigde Naties	246
Organisatie van de Verenigde Naties	249
Aantallen oorlogsslachtoffers	250

Achtergronden van de oorlog

De wereldorde die sinds 1815 had bestaan, was dan wel verdwenen in de nasleep van de Eerste Wereldoorlog, maar de verdragen die in Versailles en elders waren ondertekend, waren geen afspiegeling van het verschoven machtsevenwicht en van de opkomst van Duitsland, de Sovjet-Unie, Japan en – tot op zekere hoogte – Italië als grootmachten. Deze landen eisten geleidelijk meer invloed op het wereldtoneel.

Na de Eerste Wereldoorlog was Europa gehavend en getransformeerd, en het risico op nieuwe conflicten was groot. De veldslagen van 1914-1918 waren gruwelijk, maar eindigden onbeslist. Duitsland, door velen gezien als oorlogsaanstichter, was verslagen – maar nooit binnengevallen en vernietigd. Het laatste bedrijf van de oorlog, het Verdrag van Versailles, bleek een bizar en hopeloos tekortschietend compromis tussen twee uitersten: de Fransen, die tijdens de oorlog zware verliezen hadden geleden, wilden Duitsland vernietigen en ervoor zorgen dat het hen nooit meer zou kunnen bedreigen. De Verenigde Staten zochten anderzijds een grootmoedige vrede op basis van de bekende Veertien Punten van president Wilson.

Rusland, in 1917 verslagen door de Duitsers, was in een revolutie gestort. Het spook van de communistische wereldrevolutie werd ontketend – althans voor een paar jaar. Ook verloor de voormalige bondgenoot van de overwinnaars veel gebied, met name aan de nieuwe Baltische staten en aan Polen. Het Oostenrijks-Hongaarse rijk, lang een grootmacht, verdween van de ene dag op de andere en viel uiteen in een groot aantal nieuwe naties. Dit veranderde voor altijd het machtsevenwicht in Europa. Het belangrijkste was echter het lot van Duitsland, dat de schuld kreeg van het conflict. Het kreeg herstelbetalingen voor de hele oorlog en ernstige militaire beperkingen opgelegd en verloor bijna een derde van zijn grondgebied. Het Verdrag van Versailles vernederde Duitsland en bracht het aan de rand van maatschappelijke instorting; niettemin had Duitsland nog altijd enkele belangrijke troeven. Het telde meer inwoners dan welk ander West-Europees land dan ook en had veel natuurlijke hulpbronnen en in potentie een enorme economie.

In de chaotische nasleep van de Eerste Wereldoorlog kwamen in verschillende Europese landen radicale politieke partijen op die streefden naar vernietiging van het bestaande systeem. Communisten, die kracht putten uit de revolutie in Rusland, kregen politieke steun en leidden stakingen in het hele continent. In veel landen ontstonden extreemrechtse partijen die zich verzetten tegen wat zij zagen als de communistische dreiging. In 1923 boekten de voorstanders van rechts een verrassend succes met de fascistische machts-overname van Benito Mussolini in Italië.

DUITSE CHAOS

In Duitsland was de politieke situatie nijpend. Hoewel de democratische maar chaotische Weimarrepubliek probeerde om in moeilijke tijden een middenweg te volgen, zou een reeks economische rampen vraagtekens plaatsen bij het bestaan van een democratisch Duitsland. In 1923 bezetten de Fransen het Duitse Ruhrgebied wegens een herstelbetalingsgeschil. Tijdens die bezetting liep in Duitsland de inflatie uit de hand. Vóór 1914 bedroeg de wisselkoers 4,2 Duitse mark voor één Amerikaanse dollar. Op het hoogtepunt van de inflatie stond één dollar voor 4,2 biljoen mark. De economische crisis vaagde de Duitse middenklasse weg en dreef steeds meer Duitsers naar de radicale politieke partijen.

In die moeilijke tijd deed een kleine maar energieke groep, de Nationaalsocialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP), oftewel 'de nazi's', onder haar charismatische leider Adolf Hitler onvermoeibaar haar best om steun te krijgen. Met een combinatie van

Links: Dornier Do 17-bommenwerpers boven een nazipartijbijeenkomst, eind jaren dertig. De Duitse militaire successen in de Eerste Wereldoorlog en het feit dat het Duitse leger ongeslagen bleef tot het einde van de oorlog – de strijd werd beëindigd door een wapenstilstand, niet door algemene overgave – stimuleerde de populariteit van een theorie dat de Duitse soldaten 'in de rug waren gestoken' door een gebrek aan steun in het vaderland of, erger nog, een 'Joodse samenzwering'.

retoriek en vertoon had Hitler een krachtige boodschap voor het Duitse volk. De nazi's beloofden Duitsland weer groots te maken door de vernietiging van het Verdrag van Versailles en wederopbouw van de Duitse economie. De nazi's vertelden de Duitsers ook precies wie ze de schuld moesten geven van hun huidige tegenslagen: communisten en joden.

Toen de Weimarrepubliek langzaam haar economie op orde bracht, sloeg opnieuw rampspoed toe: in 1929 begon de Grote Depressie. Weer werd de oplevende Duitse middenklasse vernietigd, wat de steun voor de nazi's deed herleven en hen tot de grootste politieke partij in Duitsland maakte. Na een golf van rellen en politieke straatgevechten nam Adolf Hitler op 30 januari 1933 de positie van bondskanselier van Duitsland over en begon het nazitijdperk.

De economische en politieke chaos van Europa na de Grote Depressie maakten duidelijk welke partijen een rol zouden spelen in het komende conflict. In Duitsland volbracht Hitler snel zijn streven om 'Versailles' te schrappen door uitbreiding van de Wehrmacht aan te kondigen. Tegelijkertijd sloot Hitler, een soort internationale paria, in 1934 zijn eerste grote internationale overeenkomst, een niet-aanvalsverdrag met Polen. De altijd ambitieuze Hitler begon vervolgens naar Anschluss te kijken, vereniging met Oostenrijk.

EEN NIEUWE KAART

De harde voorwaarden van het Verdrag van Versailles van 1919, dat de Eerste Wereldoorlog afsloot, zorgden voor blijvende rancune in Duitsland. Het verdrag veranderde de kaart van Midden-Europa drastisch. Elzas en Lotharingen (Duits sinds 1871) werden teruggegeven aan Frankrijk. Een belangrijk Duits kolengebied, het Saarland, viel voor vijftien jaar onder toezicht van de Volkenbond. Ook het Rijnland zou vijftien jaar door geallieerde troepen worden bezet voordat het gedemilitariseerd werd.

De grootste territoriale veranderingen waren er echter in het oosten: Polen verscheen weer op de kaart, gecreëerd uit gebieden die aan Duitsland of de Sovjet-Unie werden ontnomen. Het meest controversiële Duitse verlies was de 'Poolse corridor', een etnisch-Duitse landstrook die aan Polen werd gegeven als toegang tot de Oostzee, wat noodzakelijk werd geacht voor het voortbestaan van de nieuwe staat. De havenstad Danzig werd een vrijstad onder gezag van de Volkenbond, maar Polen mocht er de faciliteiten gebruiken. Duitsland verloor dus veel grondgebied, maar zijn kernbevolking en economische potentieel bleven grotendeels onaangeroerd. Duitsland was nog steeds de grootste economische macht op het continent en de tweede macht na de Sovjet-Unie qua bevolkingsgrootte. De latente macht van het land bleef bestaan, klaar om te worden gebruikt door Hitlers agressieve expansiedrift in de jaren dertig.

DE GROTE DEPRESSIE

Hoewel de westerse landen – met name de Verenigde Staten – moeite deden om de naoorlogse economische situatie in Europa te redden, was de schade van de Eerste Wereldoorlog schijnbaar te groot. De wereld economie, nog verder verzwakt door de Duitse hyperinflatie van 1923, was nooit echt hersteld van de ontberingen van 1914-1918.

Het instorten van de Amerikaanse aandelenmarkt in oktober 1929 zette een reeks gebeurtenissen in gang die leidden tot de crisisjaren. Werkloosheid, armoede en soms zelfs honger overspoelden de wereld. In Europa leidde de economische ineenstorting tot meer steun voor de radicale uitersten van het politieke spectrum, waaronder de fascist en de communisten.

In de resulterende onrust sloten Duitsland en Spanje zich aan bij Italië in het fascistische kamp. In Oost-Europa balanceerden regimes van Estland tot Griekenland op het slappe koord van de repressie, tussen de communistische Sovjet-Unie in het oosten en nazi-Duitsland in het westen. Alleen Tsjechoslowakije bleef een liberale democratie, net als Frankrijk, Groot-Brittannië, Nederland, België, Luxemburg, Zwitserland en Scandinavië. Dictaturen en repressieve regeringen met agressieve agenda's overtroffen nu in aantal de democratieën van Europa, wat de weg effende voor een nieuwe oorlog.

Boven: Tijdens een nazibijeenkomst in Neurenberg in Zuid-Duitsland overziet Führer Adolf Hitler de massale geleerden van de SA (Sturmabteilung) in hun kenmerkende bruine uniformen. De SA hielp hem op het pad naar de macht, maar na 1933 werden leiders ervan – misschien wel Hitlers enige potentiële rivalen voor zijn positie – geliquideerd in een bloedige zuivering, de 'Nacht van de Lange Messen' (30 juni-2 juli 1934). Nadat Hitler de volledige macht over Duitsland had verworven, besloot hij de grootmachten in Europa uit te dagen.

De groeiende Duitse kracht verontrustte zowel Italië als de Sovjet-Unie. Mussolini stuurde troepen naar de Oostenrijkse grens om Anschluss te voorkomen en in 1935 kwamen gezanten van Groot-Brittannië, Frankrijk en Italië bijeen in Stresa, Italië, om het 'Stresafront' te vormen tegen de Duitse agressie. Ook de Sovjets begonnen de Duitse macht te vrezen en ondertekenden in 1935 een defensief pact met Frankrijk en Tsjechoslowakije. Zo leek het of Hitler diplomatiek grotendeels geïsoleerd was en zowel communistische als fascistische dictaturen hadden gemene zaak gemaakt met de democratieën.

Helaas voor de vrede was het Stresafront ten dode opgeschreven door Italiaanse ambities in Afrika. Eind 1935 liet Mussolini zijn troepen Ethiopië binnen rukken. Groot-Brittannië en Frankrijk, de leidende koloniale machten in Afrika, moesten wel reageren en legden via de Volkenbond economische sancties op aan Italië, wat Mussolini woedend maakte. Hitler zag het conflict over Afrika als een kans. In de hoop dat Frankrijk en Groot-Brittannië te druk waren om te reageren, stuurde hij op 7 maart 1936 zijn jonge leger naar het Rijnland. De Fransen en Britten kozen ervoor om geen oorlog te riskeren om Duitse troepen die bezetten wat feitelijk Duits gebied was. *Appeasement* was geboren, en aan Mussolini was de gestaag groeiende kracht van Duitsland niet ontgaan.

DE SPAANSE BURGEROORLOG

Kort na de Duitse remilitarisering van het Rijnland escaleerden sudderende politieke problemen in Spanje tot een burgeroorlog. Fascistische troepen onder generaal Francisco Franco vochten tegen troepen die loyaal waren aan de socialistisch-communistische coalitieregering. Bij dit conflict verbonden zowel Italië als Duitsland zich met Franco en stuurden hulp naar de fascistische strijdkrachten. De Sovjet-Unie stuurde op haar beurt hulp en vrijwilligers naar de regeringsstrijdkrachten. De wrede oorlog in Spanje sleepte zich voort tot 1939 en eindigde in een zege voor Franco. Tijdens de oorlog groeiden Italië en Duitsland naar elkaar toe, terwijl de Sovjet-Unie zich afsplitste van haar westerse alliantiegenoten.